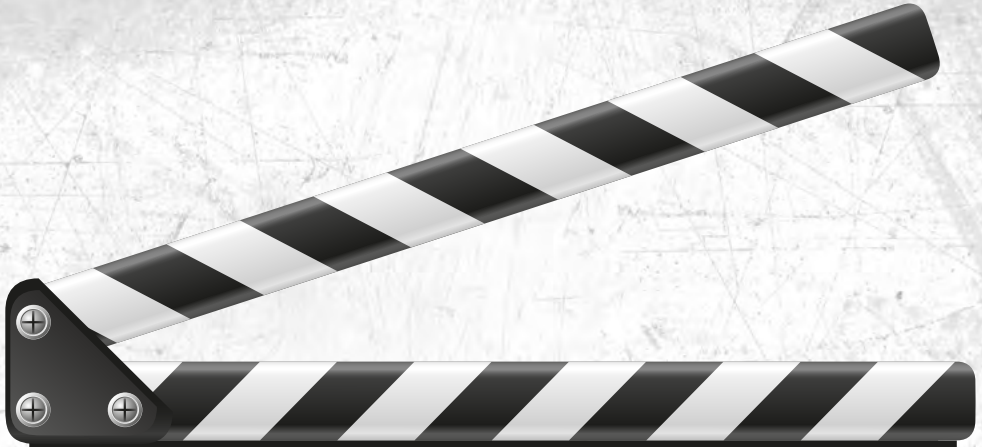

WIREscope FilmEU Newsletter 5

NEWSLETTER PROJEKTU:

Názov projektu: Widening Innovation Research Scope in FilmEU

Kód projektu: 09I01-03-V04-00091

Výzva: 09I01-03-V04 – Matching granty ku zdrojom získaným v rámci programu Horizont 2020 a Horizont Európa Investícia:

1. Podpora medzinárodnej spolupráce a zapájania sa do projektov Horizont Európa a Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT – European Institute of Innovation and Technology) Komponent:

9. Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky

Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09I01-03-V04- 00091.

Financované Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

HRS4R na VŠMU: od princípov k praxi

Prvým krokom v procese uchádzania sa o získanie ocenenia Human Resources Strategy for Researchers (Stratégia ľudských zdrojov pre výskumníčky a výskumníkov) na VŠMU bolo vypracovanie a rozoslanie dotazníka zameraného na mapovanie pracovných a výskumných podmienok. Do zisťovania sa zapojilo 46 respondentiek a respondentov zo skupiny 130 oslovených výskumníčok a výskumníkov.

Výsledky poukázali na viacero oblastí, ktoré si vyžadujú systematickejšiu pozornosť – najmä transparentnosť procesov, dostupnosť informácií, podpora výskumných aktivít či možnosti kariérneho rozvoja. Kvantitatívne dáta zároveň doplnili kvalitatívne odpovede, ktoré priniesli konkrétnejšie podnety: od potreby zlepšenia infraštruktúry a administratívnej podpory až po dôraz na zrozumiteľnejšiu komunikáciu a jasnejšie pravidlá fungovania.

Tieto zistenia sa stali jedným zo základov pre vypracovanie tzv. „gap analysis“ (analýzy rozdielov a rozvojových príležitostí). Jej podstatou je systematické porovnanie aktuálneho stavu na inštitúcii s princípmi Európskej charty pre výskumníkov a výskumníčky. Pomáha tak identifikovať oblasti, v ktorých je možné existujúce nastavenia ďalej rozvíjať a posilňovať.

V prípade VŠMU analýza ukázala, že mnohé princípy sú už do určitej miery prítomné, často však nie sú dostatočne systematicky ukotvené, komunikované alebo jednotne aplikované. Identifikované boli aj oblasti s väčším priestorom na rozvoj, najmä v oblasti transparentnosti náborových procesov, podpory kariérneho rozvoja či dostupnosti informácií o výskumných príležitostiach.

Na VŠMU sa proces postupne posunul do ďalšej fázy – prípravy akčného plánu. Bol vypracovaný jeho prvý návrh, ktorý bol predmetom diskusie na stretnutí pracovnej skupiny uskutočnenom 13. apríla 2026. Išlo o prvé spoločné prerokovanie návrhu; diskusie k jednotlivým opatreniam budú pokračovať aj v nasledujúcom období.

Tento krok predstavuje dôležitý moment, v ktorom sa analytické výstupy premieňajú na konkrétne opatrenia, časové rámce a zodpovednosti. Zároveň sa ukazuje, že kľúčovou výzvou nie je len samotná formulácia opat-

rení, ale najmä ich citlivé prispôsobenie špecifickému prostrediu VŠMU. Ako umelecká vysoká škola funguje inštitúcia v kontexte, kde sa prirodzene stretáva umenie, veda a výskum, čo si vyžaduje flexibilný a kontextuálne ukotvený prístup k implementácii európskych princípov.

Významný medzinárodný rozmer nadobudol proces prípravy akčného plánu aj účasťou zástupcov a zástupkýň VŠMU na summite aliancie FilmEU v Lisabone, ktorý sa uskutočnil 13. – 16. apríla 2026. V jeho rámci boli prezentované výsledky analýzy „gap analýz" všetkých inštitúcií participujúcich na tomto projekte. Tento spoločný prehľad umožnil lepšie porozumieť tomu, v ktorých oblastiach sa výzvy naprieč partnermi opakujú a kde sa otvára priestor pre spoločný postup na úrovni aliancie.

HRS4R tak na VŠMU postupne nadobúda konkrétnu podobu prostredníctvom diskusií, pracovných stretnutí a návrhov opatrení, ktoré majú ambíciu ovplyvniť každodenné fungovanie školy.

Nasledujúce obdobie bude kľúčové najmä z hľadiska finalizácie akčného plánu a jeho prepojenia s existujúcimi stratégiami školy. Rovnako dôležité bude pokračovať v zapájaní akademickej obce – pretože úspech HRS4R nebude stáť len na kvalite dokumentov, ale najmä na tom, do akej miery sa jeho princípy podarí preniesť do každodennej praxe.

Markéta Štefková

WIRE Summit 2026: od doktorandského výskumu po infraštruktúru Living Laboratórií

Najväčšou udalosťou nadchádzajúceho mesiaca je nepochybne WIRE Summit 2026 (13. – 16. apríl, Lisabon) , ktorý so sebou prináša štruktúrovaný štvordňový program aliancie FilmEU, ktorý prepája umelecký výskum, doktorandské vzdelávanie a rozvoj výskumnej infraštruktúry. Podujatie reflektuje aktuálne smerovanie umeleckého výskumu – od experimentálnych metodológií až po implementáciu inovácií v praxi.

Doktorandský program a PhD seminár VŠMU

Prvé dni summitu sú venované formátu DOCTUS, ktorý sa zameriava na rozvoj doktorandského výskumu. Kľúčovou súčasťou programu je aj PhD seminar organizovaný VŠMU, poskytujúci priestor pre prezentáciu výskumných projektov, odbornú spätnú väzbu a medzinárodný dialóg medzi doktorandmi a mentormi.

Program dopĺňajú keynote prednášky a workshopy zamerané na aktuálne témy umeleckého výskumu, vrátane experimentovania s novými technológiami a prístupmi, ako je využitie umelej inteligencie v tvorivom procese.

Umelecký výskum ako umelecko výskumná prax

Summit kladie dôraz na umelecký výskum ako živú a performatívnu prax. Súčasťou programu sú filmové projekcie, diskusné formáty a prezentácie umeleckých výstupov, ktoré rozvíjajú dialóg medzi teóriou a tvorbou. Tento prístup zdôrazňuje practice-based research ako jeden z hlavných pilierov FilmEU a jeho programov Horizon Mission Pilots a Horizon Mission Student Pilots.

Výskumná infraštruktúra a strategické témy

Stredná časť summitu sa sústreďuje na systémovú úroveň výskumu. Program zahŕňa diskusie o výskumných nástrojoch, hodnotení kvality výskumu a rozvoji kapacít, ako aj prezentácie iniciatív podporujúcich medzinárodnú spoluprácu a financovanie v rámci WP10.

Tieto bloky reflektujú snahu aliancie budovať udržateľný a konkurencieschopný výskumný ekosystém v oblasti filmového a mediálneho umenia.

Living Labs a Imagination Centre: výskum v reálnom prostredí

Záverečný deň summitu je venovaný iniciatíve Living Labs v rámci Imagination Centre. Tento program predstavuje prepojenie umeleckého výskumu s praxou prostredníctvom otvorených inovačných prostredí, kde spolupracujú výskumníci, študenti aj externí partneri.

Platforma pre európsku výskumnú komunitu

WIRE Summit 2026 potvrdzuje ambíciu FilmEU prepájať umelecký výskum, vzdelávanie a inovácie v jednotnom ekosystéme. Program vytvára priestor pre prezentáciu výskumu, budovanie partnerstiev a rozvoj nových prístupov, ktoré reflektujú meniace sa technologické aj spoločenské prostredie.

Summit tak nefunguje len ako konferencia, ale ako platforma, ktorá aktívne formuje budúcnosť umeleckého výskumu v európskom kontexte.

Juraj Oniščenko

Umelecký výskum ako príležitosť aj výzva

Umelecký výskum predstavuje v prostredí vysokého školstva osobitný spôsob tvorby poznania. Kým univerzity sa tradične opierajú o vedecký výskum a odborné vysoké školy o profesijnú prípravu, umelecké vysoké školy prepájajú oba tieto prístupy. Ich činnosť stojí na troch pilieroch: vzdelávaní v metódach, technikách, dejinách a teórii umenia, umeleckej tvorbe študentstva a pedagógov a skúmaní umenia – či už jeho samotného, alebo prostredníctvom umeleckej praxe.

Redukovať úlohu umeleckých vysokých škôl iba na prípravu pre kultúrnu prax by znamenalo prehliadať podstatu umenia ako dynamického spôsobu porozumenia svetu. Vysoká škola múzických umení preto svojim študentom a študentkám nielen odovzdáva vedomosti a zručnosti, ale zároveň poznanie uchováva, reflektuje a ďalej rozvíja prostredníctvom akademickej a umeleckej činnosti.

Program WIRE, zameraný na umelecký výskum a realizovaný v rámci aliancie filmových škôl FILMEU, prináša VŠMU príležitosť posilniť aktivity, ktoré na škole dlhodobo existujú, a ukotviť ich v jasnejšom inštitucionálnom rámci. Rozvoj personálnych aj technických výskumných kapacít – od doktorandských podujatí cez tréningové programy až po umelecké laboratóriá – zároveň predstavuje dôležitú výzvu pre ďalší rozvoj školy.

Prirodzeným priestorom pre umelecký výskum je najmä doktorandské vzdelávanie, ktoré rozširuje umeleckú tvorbu prostredníctvom jej kritickej reflexie. Podujatia ako Doctus, PhD. semináre či interná súťaž študentských pilotných projektov umožňujú doktorandom a doktorandkám premýšľať o svojich dizertačných témach nielen vo vzťahu k vlastnej tvorbe, ale aj v širšom kontexte výskumu umenia. Umelecký výskum prepája tvorivú prax, skúsenosť a teoretické poznanie a pomáha mladým umelcom a umelkyniam pomenovať a konceptualizovať vlastné tvorivé procesy – čo je zároveň dôležitý základ ich budúcej pedagogickej praxe.

Výskum založený na umeleckej praxi pritom nestojí mimo umeleckej tvorby. Naopak, vychádza z nej a rozširuje možnosti poznania prostredníctvom umeleckých

artefaktov, tvorivých procesov i samotného aktu tvorby.

V letnom semestri akademického roka 2025/2026 pripravuje VŠMU sériu podujatí zameraných na rozvoj umeleckého výskumu medzi doktorandmi a doktorandkami:

15. apríl 2026 – PhD. seminár (WIRE Summit, Lisabon, Portugalsko)

Doktorandi a doktorandky aliancie FILMEU predstavia svoje umelecko-výskumné projekty a získajú spätnú väzbu od seniorných výskumníkov a výskuníčok.

28. – 30. apríl 2026 – Illumina Training Fostering Interdisciplinary Collaboration: Creative Research Methods in Practice (VŠMU, Bratislava)

Tréningový program podporí interdisciplinárnu spoluprácu a kreatívne výskumné metódy a prepojí účastníkov z európskych umeleckých škôl, Ukrajiny a krajín západného Balkánu.

24. – 25. jún 2026 – Medzinárodná doktorandská konferencia VŠMU Esejizmus ako metóda (VŠMU, Bratislava)

Konferencia venovaná esejizmu ako metóde akademického a umeleckého výskumu spojí študentstvo humanitných, umenovedných aj umeleckých odborov.

O priebehu podujatí a ďalších pripravovaných aktivitách budeme informovať v nasledujúcich vydaniach newslettera.

Viac informácií:

PhD. seminár v Lisabone

https://wire.filmeu.eu/news-and-updates/wire-summit-2026

Illumina Training v Bratislave

https://wire.filmeu.eu/news-and-updates/illumina-training-2026-call-for-participants

Doktorandská konferencia VŠMU v Bratislave

https://www.vsmu.sk/ftf/novinky/2-doktorandska-konferencia-vsmu/

Katarína Mišíková

Greenfilming na Slovensku: kde sme a kde chceme byť

Environmentálne udržateľné nakrúcanie – dnes bežne označované ako greenfilming – patrí k zásadným témam súčasnej filmovej produkcie. Kým priekopníkmi sa stali Francúzsko, Nemecko, Holandsko či Spojené kráľovstvo, Slovensko zaujalo v rámci stredoeurópskeho regiónu prekvapivo progresívnu pozíciu: greenfilming sa u nás presadil nielen ako trend, ale aj ako téma riešená na inštitucionálnej úrovni.

Príkladom je Slovenská filmová agentúra (SFA), ktorá vypracovala green guidelines a dlhodobo implementuje udržateľné praktiky vo filmovej produkcii. Audiovizuálny fond (AVF) pridáva finančnú motiváciu v podobe špeciálnej dotácie 5 000 € na angažovanie zeleného konzultanta. Podmienkou čerpania je správa o udržateľnom nakrúcaní a výstup z kalkulačky uhlíkovej stopy EURECA. Dnes už bývalé verejnoprávne médium RTVS sa do tejto agendy zapojilo cez projekt ARTÉNA: v spolupráci so SFA zorganizovalo školenie ekologických konzultantov zavŕšené certifikátom, ktorý AVF vyžaduje ako prílohu k žiadosti o dotáciu.

Logickým pokračovaním tohto procesu je edukácia nastupujúcej generácie filmárov. Práve tu vidí Filmová a televízna fakulta VŠMU svoju úlohu, ale tiež priestor na zlepšenie. Napriek tomu, že greenfilming je etablovanou témou s fungujúcimi nástrojmi podpory, škola ho doteraz systematicky neimplementovala. To chceme zmeniť. Dôležitým impulzom na zavedenie je tiež účasť VŠMU v koalícii filmových vysokých škôl FilmEU, pre ktorú sú princípy greenfilmingu jednou z priorít.

S týmto cieľom budeme v najbližších mesiacoch organizovať viaceré stretnutia, a workshopy. Už v máji 2026 pripravujeme zelený audit FTF VŠMU a workshop s medzinárodným expertom Larrym Engelsom. Larry Engels je etablovaný dokumentárny režisér, ktorý sa vo svojej tvorbe ale i pôsobení ako profesor na American University vo Washingtone dlhodobo zamierava na tému ekológie a tiež environmentálne zodpovedného nakrúcania. Výsledkom zeleného auditu bude nielen zmonitorovania aktuálneho stavu greenfilmingu na našej škole, ale tiež súbor návrhov a opatrení, ktoré majú tento stav zlepšiť.

Výsledkom týchto aktivít na pôde našej školy tak bude funkčná stratégia greenfilmingu pre školu, ktorý nebude iba deklaratívnym dokumentom, ale reálnym rámcom vnútri inštitúcie, podľa ktorého budeme učiť aj nakrúcať.

Tomáš Gič, Adam Straka

The End